

నువ్వయితే ఏంజేస్తావు?

చేసిన పాపం చెపితే పోతుందంటారు. నేను కాంగ్రెసు వ్యతిరేకినని గాంధీ పటం నెత్తిన పెట్టుకు ప్రమాణం చేసిన మాట నిజమే. పీకెమీడి కొచ్చినాక చావనా? అటువంటి అగత్యం నా జీవితంలో కలుగుతుందని నేను కలగన్నానా? పోలీసు వగైరా అపాయకర శక్తులు సుస్థిరంగా కాంగ్రెసు పక్షాన ఉంటాయని తెలిసేగదా నేను ఖచ్చితంగా కాంగ్రెసు పక్షాన నిలబడి వున్నది? నాకేం రాజకీయాలు తెలిసేడునునని? స్వరాజ్యం రాకమునుపు దైవంమీదే భారంవేసి కాంగ్రెసు ఉచ్యమాలన్నిటినీ తిట్టినవాణ్ణేగా? అటువంటప్పుడు నన్ను మీరు అపార్థం చేసుకుంటే ఎట్లా? నే నెప్పుడూ గెలిచే పక్షమే ఉంటాను. నా వల్ల బలవంతుల కెప్పుడూ అపాయం వుండదు. మామూలు పోట్లాటల్లోకూడా నేను నాలుగు తినేవాణ్ణే. రెండు వేస్తానుగాని, వేసేవాడి జోలికి పోనే.

అటువంటివాడికి నాకే ఎందుకు జరగాలి ఈ పాడు పరీక్ష? ఆ లోకోత్తర శ్మశువులు నా దగ్గిరకే ఎందుకురావాలి? వారి ప్రశ్నలకు నేనెందుకు సమాధానం చెప్పాలి— ఏమో నాకు తెలీదంటే పొయ్యేదాన్ని! వాళ్ళకూడా కాంగ్రెస్ పక్షపాతులల్లే కనపడేసరికి నేను గోతిలో పడ్డాను. చుఖ్యంగా ఆంజనేయస్వామి వారి వాలకం చూసేసరికి—

ఇట్లా చెప్పకపోతే జరిగిన విషయం మీకేమీ బోధపడదు. అందుకని జరిగిన విషయం జరిగినట్టు మీకు మనవి చేస్తాను. నావల్ల ఎట్టి దోషమైనా ఉంటే దండించండి.

ఆ రోజు రాత్రి నా కెంతసేపటికీ నిద్ర పట్టలేదు. అసలే ఇల్లు బిక్కు బిక్కుమంటోంది. మా ఆవిడ పిల్లలతో సహా ఆ సాయంకాలమే పుట్టింటికి వెళ్ళింది. చెల్లెలికి పురుడు వస్తోందని. 'రేపు ఉదయం వెళ్ళవే' అంటే విందా? అంత ఇంటికి బిక్కు బిక్కుమంటూ నేనొక్కణ్ణే. అసలే నాకు చీకటంటే భయం. దొంగాళ్ళ మాట జ్ఞాపకం వచ్చినా కమ్యూనిస్టుల మాట జ్ఞాపకం వచ్చినా ఇక రాత్రికి జాగారమే అనుకోండి. అందుచేత ఎంతకీ నిద్ర పట్టలేదు. నిమిషాలు లెక్కపెట్టాను. వేమ లెక్కపెడుతున్నవి సెకండ్ల అనిపించింది. ఎన్నివేల నిమిషాలు లెక్కపెట్టినా ఒక గంట కాదాయె!

పన్నెండు గంటలు కూడా విన్నాను. మా గడియారం పన్నెండు గంటలూ తీరా కొట్టిందో లేదో దబీమని చప్పుడయింది. నా గుండె కాస్తా ఆగిపోయింది.

వొణుకుతూ కళ్ళు గట్టిగా మూశాను.

“అబ్బాయ్! చూడు బాబు!”

ఆ గొంతు వినగానే భయం పోయినట్టయింది. కళ్ళు తెరిచి చూద్దాను గదా నాటకంలో వేషంలాగా ఎదుట నిలబడి ఉన్నాడు - చెమ్మి కోటు, చమ్మి లాగూ, మెడలో చౌకరకం పూసల దండలూ, మొహానికి అరదళం - ఎన్నడో నేను నా పసితనంలో చూసిన హరిశ్చంద్రుడి వేషంలా వున్నాడు. ఈ ప్రాతధారి ఎవడు? ఈవేళ నా యింట్లోకి ఎట్లా వచ్చాడు? ఎక్కణ్ణుంచి వచ్చాడు? ఎందుకు వచ్చాడు? ఇలాంటి సందేహాలెన్నో నాకు కలిగాయి.

“ఎవరు మీరు?” అన్నాను.

“నేను హరిశ్చంద్రుణ్ణి నాయనా? నీవల్ల ఒక ఉపకారం కావాలి.”

నన్ను వెర్రిబాగులవాడికింద కట్టిన ఆ మనిషిని చూస్తే నాకు నవ్వు, కోపము కూడా వచ్చింది.

“అట్లాగండీ, హరిశ్చంద్రుడుగారూ! మీరు రావటం ఎక్కడి నుంచి?”

“దేవేంద్రుడి సభనుండి బాబూ. ఒక చిన్న అన్వేషణమీద దేవేంద్రుడి కోరికపై వచ్చాను. ఇంత కాలానికి ఈ పుణ్యభూమిలో సత్యమే ప్రాతిపదికగా రాజ్యం ఏర్పడిందట. ఈ రాజ్యం తాలూకు వివరాలు కనుక్కొనివచ్చి చిన్న రిపోర్టు తయారు చెయ్యమనీ, మరొకర్నీ మరొకర్నీ పంపితే తనకంత నమ్మకం ఉండదనీ దేవేంద్రుడు నన్ను కోరాడు. నేను కాదనలేకపోయాను” అన్నాడాయన. “ఎం వివరాలు కావాలి మీకు?” అన్నాను.

“మీరు నిజంగా సత్య రాజ్యంలోనే ఉన్నారా?”

“మీకా సందేహం దేనికి? మా జాతీయ మాటో - క్షమించండి మాటో అనే ఇంగ్లీషు మాటలకు సరి అయిన తర్జుమా తెలియదు - సత్యమేవజయతే అని?”

“నిజమా! ఆహా ఎంత అద్భుతవంతులు నాయనా మీరు. నే నారోజుల్లో సత్యసంధత మీద నిలబడ్డానంటే బొత్తిగా ఒంటరిగాణ్ణి. నాకొక్క పురుగు తోడు లేదు. మీ ప్రభుత్వమే ‘సత్యమేవజయతే’ అంటున్నదా? కొంపతీసి ‘సత్యమేవ జయితీ’ అనడంలేదుగదా. ఎందుకంటే” అని అన్నాడాయన.

“లేదులెండి. ఎక్కడన్నా అచ్చు తప్పులు రావలసిందేగాని ‘జయతే’ అనే అంటున్నాం. కష్టపడి సాధించిన స్వాతంత్ర్యాన్నన్నా వదలుతారుగాని కాంగ్రెసువారు సత్యాన్ని మట్టుకు వదిలిపెట్టరు.”

“అట్లాగే ఉండాలి నాయనా. నేను సత్యంకోసం రాజ్యాన్ని, భార్యాబిడ్డలనూ వదిలిపెట్టెయ్యాలా?”

“నిజమేనండి, మీ నాటకం చాలాసార్లు చూశా చిన్నతనంలో. అందులో మా మేనమామగారు వీరబాహుడి వేషంవేసి జనాన్ని భలే నవ్వించేవాడు.”

“వీరబాహుణ్ణి చూసి జనం నవ్వేవాళ్ళా ? ఏంచిత్రం ? ఆయితే, బాబూ మీరు స్వాతంత్ర్యం కోసం చాలా కష్టపడ్డారా నాయనా ?”

“అయ్యో అంతులేని కష్టాలు పడ్డామండీ”

“పోనీ, పాపం. సుఖించాలంటే కష్టపడాలి, నాయనా ఏమేం కష్టాలు పడ్డారో కొంచెం టూకీగా చెబుతావూ, రాసుకుంటాను !”

ఆ మానవుడు జేబులోంచి పుస్తకం తియ్యసాగాడు.

“ఆ రాజకీయాలు నాకంత బాగా తెలీవండీ. మీరు మా కాంగ్రెసు నాయకులను కలుసుకుంటే అవన్నీ వారు వివరంగా చెప్పగలుగుతారు.”

“అట్లాగా ? సరేలే ! నేను వెళ్ళి అక్కడక్కడా నాకు కావలసిన విషయాలు సేకరించి మళ్ళీ పోయేటప్పుడు కనిపించి మరీపోతాను;” అన్నాడు సత్యహరిశ్చంద్రుడు. మాటలోనే అంతర్హితుడౌతూ.

ఆయన మాయమైన మరోక్షణం ఏదో ప్రభుపడ్డాననుకున్నాను. హరిశ్చంద్రుడేమిటి ? నా దగ్గరికి రావడమేమిటి ? తెలుగు - అందులోనూ మా జిల్లా భాష, మీదు మిక్కిలి వ్యావహారికం - మాట్లాడటమేమిటి ?

ఈ మాట అనుకుంటూ కన్ను మూశానో లేదో గదిలోకి వంద గ్యాసులైట్లు వచ్చినట్టయింది. బలవంతాన కళ్ళు తెరచి చికిలించి చూద్దనుగదా, ఒక దివ్య పురుషుడు నా ఎదుట నిలబడి వున్నాడు. ఆయనను మీరెవరు ? అని అడగవలసిన అవసరం కలగలేదు. నా గదిలో వున్న బుద్ధుడి చొమ్మకు అచ్చమైన నకలు.

“ఏం స్వామీ ఇట్లా దయచేశారు” అన్నాను.

బుద్ధుడికీ తెలుగువచ్చు.

“ఇంద్రలోకం నుంచి వస్తున్నాను నాయనా. మీ రాజ్యంలో ఆహింస నూటికి నూరుపాళ్ళూ అమలు జరుగుతుందట. ఇంద్రుడు నన్ను ఆ విషయం చీన్న రిపోర్టు రాయమని పంపాడు.”

“అట్లాగాండీ ? అందులో సందేహమేమీ లేదు. హింసలో విశ్వాసంలేని ప్రభుత్వమంటూ ఉంటే ఈ ప్రపంచంలో మాదే. రష్యా - చైనాలపట్ల మాకెంతో స్నేహభావముండి కూడా, వాళ్ళు హింసాయుత విప్లవాలు జరిపారన్న కారణంచేతనే మా ప్రభుత్వం ఆ దేశాల సాహిత్యాన్ని బహిష్కరిస్తున్నది. హింసను తగ్గించాలనే ఉద్దేశంతోనే మా ప్రభుత్వం హింసావాదులను అంటే కమ్యూనిస్టులేండి - ఏమీ తప్పు చేయకుండానే బొక్కలోకి - అంటే జైల్లో అన్నమాట - తోస్తున్నది. మేం ఒక్క ఇంగ్లీషువాడి రక్తబిందువు చిందకుండా వాళ్ళ దగ్గరనుంచి స్వరాజ్యం పుచ్చు కున్నాం. అటువంటి స్వరాజ్యాన్నయినా వాదులుతాంగాని ఆహింసను మాత్రం వదలం.”

“చాలా సంతోషం నాయనా! రాజ్యమెండుకు బాబూజీ? నేను రాజ్యాన్ని అవలీలగా తృణీకరించి ప్రేమమార్గం కనుక్కున్నాను.”

“మీరు కాంగ్రెసు నాయకులను కలిసి మాట్లాడితే అంతా బోధపడుతుంది.”

“అట్లాగే, నాయనా. నువ్వు చెప్పిన ఈ రెండు ఘుక్కలూ నాకెంతో సంతోషం కలిగించాయి. అయితే, చూడు బాబూ! అహింసా చిహ్నం ఏదైనా మీ దేశంలో ఉందా?”

“లేకేమండీ? మా జెండామీద ధర్మచక్రం ఉంది.”

“అశోకుడిదేనా, బాబూ?”

“అవునండీ, అవును!”

“మంచిది. నాయనా! అశోకుడుముందే హింసద్వారా అహింసను చేరు కున్నాడు.”

“మా కాంగ్రెసువారు ముందే అహింసను ఆవలంబించారు.”

“బేప్! బాగుంది! వస్తా నాయనా! మళ్ళీ తిరిగి వచ్చేటప్పుడు నిన్ను చూసి మరీ దేవేంద్రలోకం పోతా!”

ఒక్కసారిగా కాంతి మాయమైంది. కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. మళ్ళీ నా కళ్ళు గుడ్డిదీపపు వెలుతురుకు అలవాటుపడ్డ తరువాత దైర్యంగా కళ్ళు మూశాను. కన్ను ఇట్లా మూశానోలేదో - కప్పువిరిగి మీద పడిందనుకున్నాను - అంత భయంకరమైన చప్పుడై, భూమి కంపించింది. కళ్ళు తెరచి చూద్దనుగదా ఆంజనేయులవారు ఎదుట ప్రత్యక్షం. మూడు మూర్తులూ రవివర్మ గీసిన ఆంజనేయుడే.

“ఏం స్వామీ, ఇట్లా దయచేశావు?”

నా మాటవినిపించుకోలేదు. అటూ ఇటూ ఊగుతూ “రామ రామ రామ సీతా” అని పాడుతున్నాడు. నేను నోరుతెరిచి అతనికేసి చూస్తున్నాను. చిన్నప్పుడు చూసిన సి.ఎస్. నటేశం హనుమంతుడికీ¹, ఈ అబ్బికి చాల పోలిక లున్నాయి. అంతే ఎత్తుకూడా ఉన్నాడు. పాడుతూ పాడుతూ నా మీదకురికి గొంతు పిసగపోయినాడు.

“ఆగు, ఆగు ఏమిటి దౌర్లన్యం?” అన్నాను.

“ఇది రామరాజ్యంకాదూ?”

“అవును అయితే?”

“నేను రాంభజనచేస్తుంటే నువ్వుకూడా చెయ్యవేం? నువ్వుచూస్తే దేశద్రోహిలా ఉన్నావు! చంపేస్తా? ఎవడనుకున్నావో? రామబంటును!”

“ఎట్లా! ఏం వచ్చారు తమరు?”

“ఇక్కడ రామరాజ్యం ఎట్లా అమలు జరుగుతుందో చూసిరమ్మని దేవేంద్రుడు నన్ను పంపాడు. రాముడి తరవాత ఇంతకాలానికి మళ్ళీ రామరాజ్యం ప్రపంచంలో

1. సి.ఎస్. నటేశం హనుమంతుడికీ : సి.ఎస్. నటేశం (- 1953) సుప్రసిద్ధ రంగస్థల నటుడు, చలనచిత్ర నటుడు, సమాజ స్థాపకుడు, దర్శకుడు. ఆంజనేయ పాత్రధారిగా పేరుమోసిన నటుడు. 1936లో వెలువడిన అంకా దహనం నాటకంలోకూడా ఆంజనేయ పాత్రధారే.

వీళ్ళుడిందంటే నాకు పరమానందంగా ఉంది. రామ రామ రామ సీతా!”

మళ్ళీ పాటలో పడ్డాడు.

“అవును రామభక్తాగ్రేసరులైన ఆనేకమంది ఆయ్యంగార్లు ప్రభుత్వంలో ఉన్నారు—అంటే వైష్ణవస్వాములన్నమాట.”

“రామ రామ రామ సీతా! ఈ దేహానికి రాజెవరు?”

“రాజులుండరు. ఇది రిపబ్లిక్ అంటే ప్రజారాజ్య మన్నమాట. అంటే ప్రజలే రాజులు!”

“హా రామా! నీ ఆశయం నెరవేరిందయ్యా! నువు రాజువై ఉండి ప్రజాభిప్రాయాన్ని పాటించావు! ఇంతకాలానికి ప్రజలే రాజులైపోయినారు. రామ రామ సీతా!”

“ఈ మధ్యనే ఎన్నికలైనాయి. ప్రజలు కాంగ్రెసుమంత్రులనే ఎన్నుకున్నారు కాంగ్రెసు మంత్రులను ఎన్నుకోకపోతే రామరాజ్యం పోయే ఉండును. అదృష్టవశాత్తు అట్లా జరుగలేదు.”

రామ రామ రామ సీతా! నేను అట్లావెళ్ళి మీ రామరాజ్యాన్ని స్వయంగా చూసివస్తా. తిరిగి వెళ్ళేటప్పుడు మళ్ళీ కనిపిస్తాలే! రామ రామ రామ సీతా! రామ రామ రామ సీతా!”

ఆంజనేయుడి పాట క్రమంగా పేడపుట్ అయింది. నేనుకూడా కళ్ళుమూశాను. కాని ఇంకెవరు వస్తారో అని నాకు అనుమానంగానే ఉంది. అయితే ఇది వొట్టి అనుమానమే అయింది. ఎందుచేతనంటే ఇంకెవరూ రాలేదు. నేను నిద్రకూడా పోయి ఉండాలి.

ఎందుచేతనంటే నాకు ఈసారి నిద్రా భంగమయినట్టయింది. ఈసారి నేను లేచింది చప్పుళ్ళకుకాదు. ఆకస్మికంగా వాళ్ళంతా దగ్గమైపోతున్నట్లనిపించింది. ఏదో ఊచకల వచ్చినట్టుగా వంటిమీద రోహాలన్నీ నిక్కబొడుచుకున్నాయి. శరీరమంతా కంపిస్తున్నది. నాలుక ఎండుకుపోయి పిడచ గట్టింది.

నేను కంగారుగా పక్కలో లేచి కూచునేసరికి ఆ ముగ్గురూ నా ఎదుట ఉన్నారు. నాకేసి రౌద్రంగా చూస్తున్నారు. వాళ్ళను చూస్తేనే పై ప్రాణాలు పైన పోసాగాయి.

“నాతో అబద్ధాలాడావుట్రా? పాపి!” అన్నాడు హరిశ్చంద్రుడు, పళ్ళు పట పటా కొరుకుతూ. హరిశ్చంద్రుడేమో నోట్లో నాలుకలేని సత్తెకాలపు మనిషనుకు త్తాను. బుద్ధుడు ఏమీ అనలేదు. కాని ఆయన నాకేసి చూసేమాపు దుర్భరంగా ఉంది. ఇక ఆంజనేయుల వారి సంగతి చెప్పనే అక్కర్లేదు. నిప్పులు తొక్కిన కోతి లాగ, ఇంకోమాట అనటానికిలేదు — చిందులు తొక్కుతున్నాడు. అతని తోక, భయంకరమైన కొండశిలలాగా నా మీదికి దూకుతోంది.

“క్షమించండి! నేను అల్పజ్ఞి. మీ ఆగ్రహం తప్పుచేసిన వారిమీద చూపండి.”

“మాతో అన్ని పచ్చి అబద్ధాలెందుకు చెప్పావు?” అన్నాడు హరిశ్చంద్రుడు.

“నేనేం అబద్ధాలు చెప్పానో నాకు తెలీదు. కాని చెప్పక చెప్పక నే హరిశ్చంద్రుడికే అబద్ధాలు చెప్పటం ఏమిటి? నా ప్రారబ్ధం కాకపోతే అబద్ధాలను ఎవరైనా సహిస్తారుగాని హరిశ్చంద్రుడు సహిస్తాడా!”

“సత్యమేవజయతే. హాహ్లాహ్లాహ్లా!” హరిశ్చంద్రుడు.

“అహింస, ధర్మచక్రం! హాహ్లాహ్లాహ్లా!” బుద్ధుడు.

“రామరాజ్యం! గుర్ గుర్” అన్నాడు ఆంజనేయులు.

నేనేం చెయ్యాలి? నాకు మతిపోయింది! వాళ్ళ ఎదుట సాష్టాంగపడ్డాను. వాసుకుమారమైస చర్మాన్ని రక్షించుకునేందుకు నోటికి వచ్చినమాట అనేకాను.

“అయ్యా మీ ఎడల నేను అపచారంచేసి వుండివుండవచ్చు. నాకు నిజంగా రాజకీయాలు తెలియవు. కాకపోయినా నేను కాంగ్రెసు వ్యతిరేకిని, మీరు సి. ఐ. డి. లేమోనని భయపడి అట్లా అన్నాను.”

వీళ్ళు ఏ రాజకీయ దృక్పథం గలవారో నాకు తెలిసి చావకపోయే. ఏ రష్యా ఏజంట్లయినా అయితే కమ్యూనిస్టునని చెబుదామనికూడా తెగబడ్డాను. చెప్పొద్దూ? కాని ఆ ఇంద్రలోకంలో ఏ రాజకీయాలు తెలిసి ఏడవలేదు. అందుచేత కాంగ్రెసు వ్యతిరేకినని మాత్రం ఊరుకున్నాను. అదే నా ప్రాణాన్ని కాపాడింది. హనుమంతుడి తోక నామీద ఆడటం మానేసింది. బుద్ధుడు నాకేసి తీవ్రంగా చూడటం మానేశాడు. హరిశ్చంద్రుడు కూడా కొంత సౌమ్యంగా మారాడు.

“నువ్వు వెదవ్వి! మీ బతుకు బండారమంతా ఇప్పుడేవెళ్ళి ఇంద్రుడికి చెప్పేస్తాం. ఇక ముందైనా బుద్ధికలిగి మసలుకో. తెలీని విషయాలు మాట్లాడకు” అన్నారు వాళ్ళు.

“పోనీ, ఒక్క సలహా ఇవ్వండి. ఈ మునిసిపల్ ఎన్నికల్లో వోటు ఎటు వెయ్యమన్నారు. ఇప్పుడు కొత్త వార్డులు! మీకు తెలుసుననుకుంటా!”

“నీ వెదవ రాజకీయాలతో మాకు ప్రసక్తిలేదు. మేం మీ సమాజధర్మం తెలుసుకోవటానికి వచ్చాం. అటువంటిదేమీ కనిపించలేదు. పోతున్నాం. మీ జీవితం నరకకూపమల్లే చేసుకున్నారు. అందులోనే పొర్లండి?” అంటూ ఆ త్రిమూర్తులు అంతర్హితులైనారు. ఇదీ జరిగిన సంగతి. ఈ నా రహస్యం ఎట్లా బయటపడిందో నాకు తెలీదు. దేశభక్తులైన నా స్నేహితులు నన్ను పురుగును చూసినట్టు చూస్తున్నారు. నేను కాంగ్రెసు విరోధినని ఆ దేవతా మూర్తుల ఎదట ప్రమాణం చేసినట్లు ఎట్లా బయటపడిందో నాకే తెలియటంలేదు. ఎంతో గండకత్తెర అయితేనే తప్ప నేనంత మహాపాతకం చేస్తానా? ఇంతమాత్రంచేత నన్ను కాంగ్రెసు నుంచి బహిష్కరిస్తారా? నావంటి వాళ్ళకు స్థానం లేకుండా చేస్తే కాంగ్రెసు ఏమయేటట్టు. మీరే ఆలోచించండి, న్యాయం చెప్పండి? నా స్థానంలో ఉంటే మీరేం చేస్తారు?

ముద్రణ : విశాలాంధ్ర, 28 సెప్టెంబరు 1952

(ఆదివారం సంచిక)